

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13926748>

SARATON KASALLIGINI DAVOLASHDAGI YANGI TADQIQOTLAR VA ULARNING SAMARASI

T.F.N. Yuldasheva Z.I.

Angren Universiteti Davolash ishi fakulteti

Muhammadaliyev Mansurbek

Angren Universiteti Davolash ishi fakulteti
2-kurs talabasi

Sobirov Amirxon

Angren Universiteti Davolash ishi fakulteti
2-kurs talabasi

***Annotatsiya:** Immunoterapiya saraton kasalligini davolashda tananing immun tizimini faollashtirishga asoslangan muhim yondashuvdir. O'tgan yillarda bu usul ilmiy tadqiqotlar natijasida katta rivojlanishga erishdi va u saraton davolashida yangi umidlar tug'dirmoqda. Ushbu maqolada immunoterapiyaning turlari, yangi tadqiqotlar va ularning natijalari ko'rib chiqiladi*

***Kalit so'zlar:** Immunoterapiya, T-hujayralar, antikorlar, checkpoint, belgilari, vaksina, misollar, viruslar, natija.*

Immunoterapiyaning asoslari

Immunoterapiya - immun tizimining saraton hujayralarini aniqlash va yo'q qilish qobiliyatini kuchaytirishga qaratilgan davolash usuli. Immun tizimi saraton hujayralarini noto'g'ri aniqlashi mumkin, shuning uchun immunoterapiya maqsadli yondashuvni taklif etadi. Tananing immun tizimi ko'plab elementlardan iborat bo'lib, uning asosi T-hujayralar va B-hujayralardir. T-hujayralar saraton hujayralarini yo'q qilishda asosiy rol o'ynaydi, B-hujayralar esa antikorlarni ishlab chiqaradi.

Immunoterapiya bir nechta asosiy turlarga bo'linadi va ularning bu sohadagi o'rnini juda muhim.

1. Monoklonal Antikorlar

Monoklonal antikorlar — bu aniq saraton hujayralariga yoki ularning o‘sh o‘chog‘iga bog‘lanish orqali ularni yo‘q qilishga qaratilgan sun‘iy ishlab chiqarilgan antikorlar.

Qanday ishlaydi: Monoklonal antikorlar saraton hujayralarining yuzasida mavjud bo‘lgan maxsus ritseptorlarga bog‘lanadi. Ular saraton hujayralarini belgilab, immun tizimining hujayralarini ularni yo‘q qilishga jalb qiladi.

Misollar:

Trastuzumab (Herceptin): HER2 ijobiy breast saratoni uchun.

Rituximab (Rituxan): limfoma va leykemiya uchun.

2. Immun Checkpoint Ingibitorlari

Immun checkpoint Ingibitorlari — bu tananing immun tizimining saraton hujayralariga qarshi kurashishini kuchaytirish uchun mo‘ljallangan dori vositalaridir.

Qanday ishlaydi: Saraton hujayralari immun tizimini befarq qilishi mumkin. Checkpoint inhibitörleri bu jarayonni to‘xtatadi va immun tizimining hujayralarini faollashtiradi.

Misollar:

Pembrolizumab (Keytruda): PD-1 inhibitörü, keng tarqalgan saraton turlari uchun.

Nivolumab (Opdivo): melanoma, NSCLC, va boshqa saraton turlari uchun.

3. Vaksinalar

Saraton vaksinalari — bu saratonni oldini olish yoki davolash maqsadida ishlab chiqilgan vaksinalardir.

Qanday ishlaydi: Vaksina immun tizimining hujayralarini faollashtirib, saraton hujayralariga qarshi kurashish uchun zarur bo‘lgan antikorlarni ishlab chiqarishga yordam beradi.

Misollar:

Sipuleucel-T (Provenge): prostata saratoni uchun; bemorlarning o‘z T-hujayralarini faollashtiradi.

HPV vaksinasionalari: cervikal saratonni oldini olishda muhim rol o‘ynaydi.

4. Hujayra terapiyasi

Hujayra terapiyasi — bu bemorning o‘z immun hujayralarini o‘zgartirish orqali saraton hujayralariga qarshi kurashish imkonini beruvchi usuldir.

Qanday ishlaydi: Bemorning T-hujayralari saraton hujayralarini aniqlash va yo‘q qilishga qodir bo‘lgan yangi antikorlar bilan o‘zgartiriladi. Ushbu o‘zgartirilgan hujayralar saraton kasalligiga qarshi kurashishda juda samarali bo‘ladi.

Misollar:

CAR-T terapiyasi: Hujayra terapiyasi, leykemiya va limfoma kabi qiyin saraton turlari uchun mo'ljallangan.

5. Onkolitik Viruslar

Onkolitik viruslar — bu saraton hujayralarini yo'q qilish uchun mo'ljallangan viruslardir.

Qanday ishlaydi: Ushbu viruslar saraton hujayralarini kirib, ularni yo'q qiladi va shuningdek, immun tizimini faollashtiradi.

Misollar:

Talimogene laherparepvec (T-VEC): melanoma davolashda qo'llaniladi.

Yangi tadqiqotlar va natijalar

Yaqin yillarda immunoterapiya sohasida ko'plab tadqiqotlar olib borilmoqda. Masalan, "CheckMate 227" tadqiqoti non-small cell lung cancer (NSCLC) bemorlarida immunoterapiya samaradorligini ko'rsatdi. Natijalar, bemorlarning saratonga qarshi kurashishda immunoterapiya bilan davolanishi, umuman olganda, davolash samaradorligini oshirganini ko'rsatmoqda.

Shuningdek, yangi kombinatsion yondashuvlar, ya'ni immunoterapiya va an'anaviy davolash usullarini birlashtirish, o'z navbatida bemorlarning umri va sifatini yaxshilashga olib kelmoqda.

Xulosa

Immunoterapiya nafaqat saraton kasalligini davolashda, balki boshqa autoimun kasalliklarni oldini olish va davolashga qaratilgan istiqbolli loyha sifatida namoyon bo'lmoqda. Yangi tadqiqotlar ushbu yondashuvning samaradorligini yanada oshirishda davom etmoqda. Shuni ta'kidlash kerakki, immunoterapiya har bir bemorda har xil natijalar berishi mumkin, shuning uchun onkolog shifokorlardan bu yangi loyhani qo'llashda bemorlarga nisbatan individual yondashuv juda muhimdir. Bu sohaning oldida hali ko'plab javobini topmagan savollar va yechilmagan vazifalar yotibdi. Zeroki provardida kasalliklarni hujayraviy jihatdan davolashning eng yuksak usuli deya ayta olamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. American Cancer Society. (2023). Immunotherapy for Cancer.
2. National Cancer Institute. (2023). Immunotherapy.
3. Nature Reviews Cancer. (2023). Recent Advances in Cancer Immunotherapy.
4. Journal of Clinical Oncology. (2023). Immune Checkpoint Inhibitors in Cancer Treatment.
5. ClinicalTrials.gov. (2023). Recent Clinical Trials in Immunotherapy.
6. Healthline. (2023). The Future of Immunotherapy in Cancer Treatment.